

Kommunedelplan

Museumsplan 2015-2020

Snåsa kommune

SNÅASE SNÅSA

Snåasen Tjelle
Snåsa kommune

«Her bygges steinhvelvbrua over jernbanen i Lurudalen» (ca 1920) – fotograf ukjent.

-Snåsa Bygdemuseum er et lokalmuseum som har interessante ting å formidle. Vi ønsker å skape en begeistring lokalt, et eierskap til samlingene, og å bevare det autentiske, - det som det gir ekstra mening å forvalte og ta vare på.

Innhold

1.0	Innledning.....	3
1.1	Plankrav , prosess og involvering.....	3
1.1	Formål og intensjoner med planarbeidet	5
1.2	Utviklingstrekk i Snåsa kommune, - historikk	6
2.0	Målsetninger og føringer for museumspolitiske satsing	8
2.1	Overordnet utviklingsmål.....	8
2.2.	Delmål	9
3.0	Grunnleggende premisser	9
3.1	Føringer for museumsvirksomhet.....	9
3.2	Interne føringer	11
3.3	Forholdet til andre planer	11
4. 0	Administrativt og politisk styringsverktøy	13
4.1	Verdier og profiler.....	15
5.0	Museum og samfunnsaktør.....	17
5.1	Samlingene – registrert ved SBM	19
5.2	Analyse og vurdering av behov	20
5.2.1	Prioritering av tiltak.....	20
5.2.2	Økonomi.....	21
6.0	Handlingsplan.....	21
7.0	Organisering	23
8.0	Drift.....	24
9.0	Henvisning til relevant litteratur.....	26
10.0	Vedlegg, nummerte.....	26

1.0 Innledning

1.1 Plankrav, prosess og involvering

Arbeidet med ny Museumsplan for Snåsa kommune 2015-2020 har begrunnelse i følgende: Snåsa kommune mangler en plan for utvikling av museet, det ble i 2010 vedtatt at det skal lages en slik plan. I tillegg fattet formannskapet 3.juni 2014 slikt vedtak:

Administrasjon bes om å legge fram sak på planprogram for museumsdrift i Snåsa kommune jfr. plan- og bygningsloven bestemmelser § 4-1.

Opptakten til dette vedtaket har imidlertid vært lang og dette er litt av bakgrunnen:

- Museet har "vokst seg ut av» Vonheim og har stort behov for utstillingslokaler, kontor, museumsmagasin, studiemagasin og bedre forhold for arkiv.
- Gamle Vinje skole er nedlagt og elevene flyttet til Snåsa skole på Bostad. Med dette ser man potensialet i de gamle skolebygningene, og dette skal utredes.
- Petter Muus ga alt inventar fra gården på Støva til museet. I gavebrevet står det:
- *Gaven gis bort til Snåsa Bygdemuseum for framtidig oppbevaring på Vonheim, i Krogsgården, eller andre steder som museumsstyret måtte bestemme. Jeg ønsker at Snåsa Historielag skal hjelpe til med foreløpig registrering og flytting»* I tillegg leier Snåsa Bygdemuseum lokaler i Henriksenhallen, en stall i fjøset og ett av de store handelsburene i Krogsgården.
- Snåsa bygdemuseum fikk etter søknad i kommunestyret i sak 5/14 30.01.2014 følgende tillatelse i Snåsa kommunestyrets vedtak:

1. *Styre i Snåsa Bygdemuseum står fritt til å utrede alternativer til dagens museumsdrift, herunder bruk av Vinje skole.*
2. *Konkrete utredninger av alternativer til dagens drift må inneholde kostnadsoverslag for renovering, flytting, årlige framtidige driftsutgifter samt framtidig eierskap, organisering og økonomi.*
3. *Dersom Vonheim blir nedlagt som museum må det praktiske opplegg skisseres inkludert beregnet driftskostnader tilknyttet alternativt bruk av Vonheim.*
4. *Av hensyn til planlagt sanering av Vinje gis det en arbeidsfrist til 1/12- 2014.*

Senere ble denne tillatelsen myket opp til å gjelde innspill til en museumsplan, og vedtak ble fattet i formannskap 21.10.2014 sak nr. 202/14

Snåsa formannskaps vedtak:

1. *Planprogram kommunedelplan: Museum, for perioden 2015 – 2020 utlegges til offentlig ettersyn i perioden 21/10 – 5/12- 14.*
2. *Arbeidsgruppa sammensettes som beskrevet i saksframlegget.*
3. *Formannskapet er styringsgruppe.*
4. *Som formannskapets representant til arbeidsgruppa oppnevnes ordfører. Ordfører er leder i arbeidsgruppa.*
5. *Framdriftsplan i planprogrammet justeres ut i fra at planprogrammet vedtas januar 2015 og plan sluttbehandles i juni 2015*

Etter en prosess ble det i Snåsa kommunestyre den 26/6-14, fattet vedtak om at administrasjonen skulle legge fram et planprogram for en museumsplan innen årsskifte 2014/2015 (sak 46/14). De politiske føringene her er entydige på at Museumsplanen skal fremmes som en kommunedelplan jf. plan og bygningsloven – og følgelig etterfølges av et planprogram jf. plan og bygningslovens § 4-1.

Planprogrammet ble vedtatt lagt ut til høring etter vedtak i formannskapet 21/10-14.

Det kom inn 5 høringsuttalelser fra følgende instanser til behandlingen i formannskapet 17/02-15:

1. Nord-Trøndelag fylkeskommune, kulturavdelinga v. rådgiver kulturminnevern Gunn Hege Lande.
2. Snåsa Historielag v. leder Erik Gran.
3. Stiklestad Nasjonale Kultursenter v. avdelingssjef regionmuseer, Ingvild Johnsen
4. Snåsa bygdemuseum v. styret
5. Stiftelsen Husmannsplassen Sandmoen, v. Astrid K. Danielsen

Styringsgruppe:

For dette planarbeidet legges det til grunn at formannskapet i Snåsa kommune er styringsgruppe.

Prosjektgruppe:

Hovedfokuset i arbeidet er vurderings – og kartleggingsarbeid, samt utarbeidelse av plandokumentet. Det blir derfor viktig med en faglig prosjektgruppe relativt bredt forankret. SNK har sagt seg villig til å bistå for å styrke arbeidet faglig. Arbeidet med denne planen har allerede hatt sitt forspill og det anses naturlig å knytte til seg denne kompetansen i det videre arbeidet:

- Én representant fra formannskapet. Etter vedtak i formannskapet 21/10-14, er dette Ordfører.
- En representant fra Snåsa bygdemuseum – Åsa Østvik (vara Peter Finsås)
- En representant fra Snåsa historielag – Erik Gran (vara Vigdis Svarva Nielsen)
- Én representant fra teknisk enhet – Håvard Overland
- Én representant fra Snåsa skole – Eli Brøndbo
- Enhetsleder kultur er sekretær

*«Vi har mange kulturbærere i Snåsa: Forfattere, musikere, kunstnere.
Kunnskapen om Seterkauken, hvordan lages Snåsalabben, - verdt å ta vare på!»
Foto Snåsa Bibliotek*

1.1 Formål og intensjoner med planarbeidet

Utviklingsplanen skal være retningsgivende for Snåsa bygdemuseum sin utvikling i perioden 2015 – 2020, og blir en del av den overordnet Kulturplan for Snåsa når den er ferdig.

Dokumentet representerer grunnlaget for de beslutninger, budsjetter, planer og strategier som skal tjene som styringsverktøy både for ansatte, styret og administrasjonen i utviklingsperioden. Planen definerer en målstruktur som består av ønsket langsiktig utvikling av Snåsa museum som en levende aktør i lokalsamfunnet.

I Stortingsmelding nr. 49 (2008-2009) Framtidas museum er det foretatt en bred gjennomgang og drøfting av bakgrunn og overordnede mål for museumspolitikken i nasjonal sammenheng, status i museumssektoren og tiltak for å øke museenes innhold og aktivitet. Et overordnet perspektiv er museenes samfunnsrolle.

Dette innebærer at museet skal bidra til kunnskap og forståelse om dagens Snåsa-samfunn, noe som bl. a vil legge grunnlag for kritisk refleksjon og være av betydning når lokalsamfunnet skal forvaltes videre. Museumsvirksomhet skal også bidra til å gi opplevelser og inspirasjon til innbyggerne og vil slik sett utgjøre en del av et samlet kulturtilbud.

«Nytt og gammalt i samspel skal binde..»

*Cross-motorsykket i tradisjonell samisk
håndverksteknikk med bein og bjørk,
av Øystein Viem 2012*

1.2 Utviklingstrekk i Snåsa kommune, - historikk

Det første konkrete forslaget om bygdemuseum kom allerede i 1924. Formannskapet opprettet en nemnd på 5 personer som fikk i oppdrag å utarbeide utkast til lover. I 1936 begynte innsamling av gjenstander til museet. 47 grendemenn, av dem 4 kvinner sto for innsamlingen. I 1932 ble Nord- Innherred Museumslag stifta og Snåsa kommune ble innmeldt der. Mange gjenstander og to bygninger ble i denne perioden samlet inn i Snåsa og gitt til bygdemuseet på Steinkjer.

Etter 1945 tok snåsningene igjen opp planen med et eget bygdemuseum, og et mindre tømmerhus på Lysthusberget ved Vinje prestegård i Snåsa. Huset ble stående til forfalls og ble revet etter 15 år. Det ble ingen videreutvikling av tankene om bygdemuseum på Vinje. Flytting og innredning av museum i ei trønderlån fra bygda ble også vurdert, men ikke realisert. I 1962 fikk museet en større samling gjenstander i testamentarisk gave fra garden Åsa i Imsdalen. I forbindelse med at Vonheim ikke hadde noen regelmessig bruker ble det i 1969 foreslått å legge bygdemuseet dit. Museet innredet først utstillinger i Liss-salen i 2. etasje, men utvidet snart og tok også i bruk hovedsalen i 1. etasje.

Vonheim er i dag fredet som ett av to forsamlingshus i Norge i forbindelse med stemmerettsjubileet 2013. Da var det 100 år siden kvinner fikk alminnelig stemmerett i Norge. Snåsa Bygdemuseum ble opprettet med egne vedtekter i 1978. Før dette hadde en museumsnemnd ivaretatt museale interesser i Snåsa.

«Vonheim forsamlingshus på Bostad» foto: Snåsa kommune

Etter at det gamle tømmerhuset på Lysthusberget ble revet, ble det i 1959 av daværende Prestegårds-tilsynet, nå Opplysningsvesenets fond, bortfestet en parsell på ca. 9 dekar til Snåsa kommune og denne ble i festekontrakten øremerket til bygdemuseum. Festekontrakten er på 99 år fra 1. mars 1959 og er fortsatt gyldig. Dette betyr at SBM har en ubebygd tomt, en parsell som ligger i midten av trekanten Vinje skole, Vinjebakken barnehage og Gjerstادهuset. Det bekreftes i brev fra Opplysningsvesenets fond i Snåsa kommunes arkivsak 15/5049 at kommunen må leie den aktuelle tomten i 99 år fra festedato, altså frem til 2058. Området Vinje er aktuelt for museet, men muligheten som beskrives i alternativ B i denne planen er Vinje skole.

Vinje skole Anno 1956. Foto SBM

Dersom Vinje skole selges og ikke kan leies til museumsformål, og man ikke finner andre adekvate løsninger, vil dette vanskeliggjøre museumsutviklinga. Intensjonen med museumsreformen på 2000-tallet har vært å styrke museene sin faglighet gjennom konsolidering, forstått som samarbeid og sammenslåing. De overordna målene for reformen er lokalt engasjement, regional kompetanse og nasjonalt nettverk. Etter reformen har Nord-Trøndelag fått et geografisk konsolidert museumslandskap. I den sørlige delen av fylket har vi Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS (SNK), og i den nordlige delen av fylket har vi Museet Midt IKS. Totalt 7 kommuner har konsolidert sine museer. I følge en oversikt laget av Fylkeskommunen i 2003, har Snåsa to museer. Snåsa bygdemuseum og Saemien Sijte. Saemien Sijte er konsolidert under Sametinget sammen med de andre samiske museene i Norge.

Museene sin rolle som samfunnsinstitusjoner er i endring både nasjonalt, regionalt og lokalt. Museet som samfunns- og utviklingsaktør, krever museer i bevegelse og utstillinger som speiler den pågående samfunnsdebatten. Museene blir slik viktige kulturelle møteplasser.

Begrepsavklaringer og avgrensninger

Definisjonen har endret seg i takt med samfunnsutviklingen, og senest i 2007 ble det foretatt justeringer ved at **immateriell kultur** (det vi ikke kan ta og føle på - muntlig overføring av tradisjoner) ble innlemmet i definisjonen.

Likevel er det behov for å avgrense mot tema som ikke behandles i denne museumsplanen. Dette gjelder **kulturminner og kulturminnearbeid** generelt, som omtales i egen plan som er under arbeid, samt kommunens ivaretagelse av **verneverdige bygninger**. Det er grunn til å påpeke at museumsbegrepet er vidt, og definisjonen skal ikke oppleves som begrensende. Eksempelvis er det en museumsoppgave også å underholde, og slik sett vil museumsvirksomhet omfattes av kulturbegrepet. Museumsvirksomhet knytter seg også til kunnskapsformidling, og har derfor også et grensesnitt i forhold til kommunens rolle som kunnskapsformidler innen skolesektoren.

2.0 Målsetninger og føringer for museumspolitiske satsing

2.1 Overordnet utviklingsmål

Formålet med planen er å få en oppdatert plan som legger grunnlaget for en langsiktig politikk som kommunen skal føre innenfor feltet museumsdrift.

Planen skal underbygge de statlige og fylkeskommunale føringene som gis av ICom's museumsstrategiske regelverk, Kulturdepartementet, og Nord-Trøndelag fylkeskommune. Planen skal være et godt styringsverktøy for kommunens planlegging innenfor museumsfeltet i framtida, slik at SBM blir en kilde til inspirasjon, kunnskap og forståelse.

I tillegg til de overordnede områdene: kulturelt mangfold, inkludering, likestilling, kulturell skolesekk, immateriell kulturarv, og universell utforming, kommer konkrete planer som senere skal utvikles og realiseres i samarbeid med SNK for Snåsa bygdemuseum - bl.a. pedagogiske opplegg for skolene, film og formidling av immateriell kulturarv, historiefortelling og formidling m.m. som ledd i samarbeidsavtalen.

Snåsa bygdemuseum skal:

- Sikre kulturarven
- Være tilgjengelig og skape aktivitet i lokalsamfunnet
- Samarbeide med skoler (DKS) og seniorarbeid (DKSS)
- Samarbeide med Saemien Sijte

2.2. Delmål

Målgruppe for museets virksomhet er først og fremst oss selv: innbyggerne i Snåsa kommune - vi med lokal forankring: skoler, barnehager, lag og foreninger og befolkningen forøvrig. Men et lokalt museum er også interessant som en del av destinasjonen Snåsa for turister, og en måte for innflyttere å bli kjent med kommunen og historia. Kravet om at museene skal engasjere seg i sin egen samtid, innebærer at museene bl.a. skal gjøre historie og kulturarv relevant i dagens virkelighet. Museene må rette et kritisk blikk mot sin egen samtid, og mot det bildet museene til enhver tid tegner av fortida. Museene skal være arenaer for kunnskap og opplevelser, og de skal være kilde til kritisk refleksjon og skapende innsikt for nålevende mennesker gjennom å knytte fortid sammen med nåtid.

SBM skal stimulere til historisk bevissthet og kritisk refleksjon, både om fortid og nåtid, er viktige mål ikke minst for museenes formidling overfor barn og unge.

Skolene bidrar til identitetsskaping, og SBM skal bli en levende aktør i Den kulturelle skolesekken. Skolenes ønsker og egen kulturformidling skal fungere som en pådriver for ny innholds-utvikling på Snåsa bygdemuseum

3.0 Grunnleggende premisser

3.1 Føringer for museumsvirksomhet

De viktigste sentrale dokumentene er tre Stortingsmeldinger som er retningsgivende for hele museumssektoren i Norge. De formuleringene som er mest relevante i denne sammenhengen er gjengitt nedenfor.

Fra St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving (ABM-meldinga) s. 76:

“Dei museale samlingane vil både vera kjeldegrunnlag om fortida, materiale til bruk i aktuelle forskings- og formidlingsprosjekt, og materiale innsamla med sikte på framtidig bruk. Som folkeopplysningsinstitusjonar må musea i formidlinga si kunne kombinera den historiske dimensjonen med aktuelle spørsmål og omvurderingar som resultat av ny kunnskap eller vektlegging av andre verdier.

Skal musea fungera som gode samfunnsinstitusjonar, må dei søkja dialog med omverda. Dette inneber at musea ikkje berre skal generera og formidle kunnskap, men at dei og skal ha evne til å overraska og utfordra brukarane både emosjonelt og intellektuelt.”

Fra St. meld. Nr. 48 (2002 – 2003) Kulturpolitikken mot 2014 (Kap. 11.6.3.6):

“Målet om at musea er institusjonar som engasjerer seg i si eiga samtid, inneber at dei ikkje berre skal spegla av ei anna tid; dei skal mellom anna gjera historia og kulturarven relevant her og no.

Samstundes må det i samtida rettast eit kritisk blikk, både i museumsmiljøet sjølv og frå samfunnet ikring, mot det biletet musea til kvar tid teiknar av fortida, og mot det utvalet av gjenstandstilfang som musea skal bringe med seg inn i framtida. Musea skal vera arenaer for kunnskap og opplevingar og skal vera ei kjelde til kritisk refleksjon og skapande innsikt for nolevande menneske gjennom å knyta notida saman med fortid og framtid.”

Fra St.meld. nr. 49 (2008-2009) Framtidas museum (s. 12 – 13):

- behovet for økt fokus på kvalitet og profesjonalisering, viktigheten av å fungere som institusjon, samt behovet for en kvalitativ oppgradering av museene i Norge.

Mål for videre utvikling av museumssektoren

Målet med denne meldingen er å legge til rette for å styrke den faglige dimensjonen i de enhetene som nå inngår i det nasjonale museumsnettverket. Deler av det økonomiske grunnlaget er allerede på plass. Nå skal utvikling av museene som museumsfaglige kunnskapssentra og solide organisasjoner prioriteres. Museene skal bli i bedre stand til å utvikle seg som profilerte samfunnsinstitusjoner.

Departementet vil i det videre arbeidet legge til rette for at museene kan styrke sine faglige profiler. Her er det viktig at det settes i gang tiltak som sikrer faglig utvikling over hele aktivitetsfeltet, likevel uten at det legges opp til at alt er like viktig og at alle tiltak skal skje samtidig. I et kulturpolitisk perspektiv er det viktig å skape rammevilkår som stimulerer museene til faglig solid innsats i utøvelsen av deres samfunnsrolle. En aktiv samfunnsrolle. Et delmål vil være å utvikle digital forvaltning og formidling.”

I tillegg til dette kommer andre relevante nasjonale føringer, føringer og forutsetninger uttrykt i Nord-Trøndelag fylkeskommunes museumsstrategiske plattform, samt museets egendefinerte behov: trygg arkivering og levende museum med studiemagasin, utstillinger og publikumssoner.

Den langsiktige utviklingsplanen for Snåsa bygdemuseum skal bygge på ICom`s (International Council of Museums) museumsetisk regelverk, (ABM # 29) sin definisjon av hva et museum er, skal ligge til grunn for det videre planarbeidet:

«Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed.»

3.2 Interne føringer

Snåsa bygdemuseum skal være en kunnskapsbasert formidlingsinstitusjon som stimulerer til kritisk refleksjon og ettertanke. Dette er i samsvar med det samfunnsansvaret alle museer har. Samfunnsoppdraget innebærer nå en vesentlig styrking av museenes rolle som samfunnsaktør. For Snåsa kommune dreier det seg om å ta de museale oppgavene på alvor, og forvalte materiell og immateriell kulturarv på en måte som vekker tillit, gjerne også begeistring og allmenn tilslutning.

3.3 Forholdet til andre planer

Snåsa kommunes grunnleggende målsettinger er stadfestet i kommunedelplanens samfunnsdel (KOMMUNEPLAN FOR SNÅSA 2005 – 2015 Samfunnsdel)

Snåsa skal være kjent som et trygt og godt sted å bo med mulighet for alle.

- *Et inkluderende samfunn*
- *Engasjerte og aktive innbyggere*
- *Det skal legges opp til en aktiv grendepolitikk for å opprettholde grendesentrene og ivareta mulighetene for fortsatt spredt bosettingsmønster i kommunen.*
- *Bidra til livsglede/vilje til å leve, og bolyst gjennom holdningsskapende arbeid*

Snåsa kommune skal ha: Engasjerte og aktive innbyggere, Et inkluderende samfunn som skaper identitet og tilhørighet, Et voksende og variert næringsliv, En positiv befolkningsutvikling

- *Det skal stimuleres til etablering av møteplasser og kulturaktiviteter i bygda gjennom å støtte opp om lokalt engasjement.*

Museumsplanen kan også være med på å støtte opp om Strategi 4. i **Kommunedelplanens samfunnsdel, Innsatsområde 3** – Næringsutvikling gjennom samarbeid med næringslivet, i tilrettelegging for guidede turer/omvisninger og opplevelses-pakker.

FOLK2 er et femårig kultur og helseprosjekt i Nord-Trøndelag, som har relevans for Snåsa selv om kommunen ikke var med i prosjektet. Resultatet ble mange tiltak fordi man ser sammenhengen mellom et godt kulturtilbud og god helse. Ett av de videreførte tiltakene er Den kulturelle spaserstokken (DKSS) som Snåsa også er en del av. I tråd med nasjonale og regionale føringer skal folkehelsearbeidet og kulturarbeidet foregå i lokalsamfunnene. FOLK2 har hatt partnerskapsfestet kultur- og helsearbeid med 10 kommuner i Nord-Trøndelag fylke. I løpet av partnerskapsperioden skulle kommunene feste prosjektarbeidet i ordinær virksomhet. Kommunene har gjort dette på ulike måter, men i alle kommunene skal kultur- og helsetenkinga finnes i en eller flere planer og i budsjett. Selv om FOLK2 er avslutta, vil kultur- og helsearbeidet fortsette i regionen og kommunene. Kultur og helse er en del av kultursatsinga og et innsatsområde i folkehelsearbeidet i regi av Nord-Trøndelag fylkeskommune. Snåsa kommunes satsing på revitalisering av museet vil helt klart falle inn under Folk2-tenkinga.

Det arbeides med å rullere Tiltaksplan for barn og unge, og det kommer sannsynligvis endringer i forhold til organisering, ressurstilgang og arbeidsmål fra årsskiftet 2015/16. Kombinasjonen ungdom og museum er spennende og gir mange muligheter.

LÆREPLAN OG DKS: Skolene vil bli en viktig samarbeidspart i utforming av museets aktiviteter og som brukere av museet for å oppfylle læreplanens mål, og målene for Den kulturelle skolesekken i Snåsa (DKS) som omfatter alle kommunens skoler, kommunale, statlige og private. Målene for Den lokale kulturelle skolesekken i Snåsa er:

- **Lokal DKS skal** romme et bredt spekter av lokal, regional, nasjonal og internasjonal kunst og kulturopplevelse som skal stimulere til kreativitet og nytenking gjennom kunnskap om tradisjoner, historie og mangfold.
- **Lokal DKS skal** kunnskap og erfaringer om lokal historie og tradisjoner, natur, kunst og kultur. Kunst- og kulturoppplæring er identitetsskapende, og må ta utgangspunkt i det som er kjent for eleven.
- Kunst- og kulturopplæringa i Snåsa skal ha rotfeste i lokalt kulturliv, og med dette som utgangspunkt, utvide horisonten til regional, nasjonal og internasjonal kunst- og kultur.
- **Lokal DKS skal** romme et bredt spekter av lokal, regional, nasjonal og internasjonal kunst og kulturopplevelse som skal stimulere til kreativitet og nytenking gjennom kunnskap om tradisjoner, historie og mangfold.

DEN KULTURELLE SPASERSTOKKEN I SNÅSA (DKSS):

Eldres råd i samarbeid med kulturkontoret ønsker å bidra til helseforebyggende aktiviteter og økt livskvalitet for den eldste delen av befolkningen gjennom et tilbud innen et bredt spekter av kunst og kulturarrangement og fritidsaktiviteter. Dette tilbudet er «Den kulturelle spaserstokken» på Snåsa. Innspill på grendemøter viser at arbeidsplasser, kollektive tjeneste- og kulturtilbud og livsmiljø er viktig for opplevelsen av god livskvalitet. Som følge av dette, er ett av kommunens fire strategiske satsningsområder nettopp bolyst og livskvalitet. Museumsplanen vil være en bidragsyter for å nå målene også i dette planverket, gjennom å ta vare på og forvalte kulturarven på en forsvarlig måte, og gjøre samlingene tilgjengelige for alle.

Bygdeutviklingsprosjektene GNEST og RAUS ga Snåsa kommune verdiordene «Ekte, raus og modig», og «Nye ideer, - historisk inspirasjon» Ett av hovedmålene i GNEST var at

prosjektet skulle stimulere til økt bolyst, livskvalitet og oppvekstmiljø i Snåsa. Dette skal gi fokus på regionens og Snåsas omdømme, og økt attraktivitet for Snåsa er målet. Museumsplanen også skal være med å styrke Snåsa kommuner sine GNEST-mål for økt attraktivitet og bolyst.

4.0 Administrativt og politisk styringsverktøy

De fire F-er

I Stortingsmelding nr. 49 (2008-2009) Framtidas museum heter det bl. a:

«Museenes hovedoppgave er å samle inn, forvalte, forske i og formidle kunnskap om gjenstander og andre materielle vitnesbyrd, enten de kommer fra naturen, eller er menneskeskapte.»

De fire hovedoppgavene for museumsvirksomhet omtales derfor gjerne stikkordsmessig som:

• Forvaltning • Forskning • Formidling • Fornyning.

Forvaltning er en grunnleggende del av all museumsvirksomhet. Forvaltning omfatter både å ta vare på materielle gjenstander, men også å samle inn slike. «Alt» kan som kjent ikke tas vare på, så en viktig del vil være å velge ut hvilke gjenstander som skal forvaltes. Hvilke gjenstander som tas vare på vil imidlertid også bero på hvilken del av historien man vil dekke. Hvilke deler av historien i Snåsa som skal søkes forvaltet, kan til en viss grad være egnet for diskusjon. Eksempelvis kan det være en tendens til at den eldre historie prioriteres i større grad enn nyere historie, til tross for at den nyere historien oftere vil ha større påvirkning på dagens samfunn enn eldre historie.

Det er viktig å være klar over at vår historie også omfatter immaterielle vitnesbyrd. Dette kan gjelde f.eks. handlingsbåren kunnskap, men også muntlige fortellinger.

Med dagens teknologi finnes det godt grunnlag for å dokumentere ulike personers fortellinger og til å formidle disse på en spennende måte. Museet kan derfor sees på som det organ som skal utøve en funksjon som et kollektivt samfunnsminne, sammen med bibliotek og arkiv forøvrig.

Forskning er generelt sett en viktig oppgave for museene. I en lokalhistorisk sammenheng vil forskning ha mindre betydning bl.a. fordi det krever betydelige ressurser. På denne bakgrunn vil ikke forskning ha en sentral plass i en kommunal museumsplan. Likevel bør bygdemuseet ha et bevisst forhold til betydningen av forskning, og bl.a. oppfordre og stimulere ulike forskning og lærings-institusjoner til også å utforske lokalhistoriske emner. Konkret kan dette f.eks. gå ut på å få studenter ved ulike universitet om å skrive studentavhandlinger om Lokalhistoriske emner. Musikkgruppa Ljom gjorde i 2014 et dypdykk i setermusikkens verden og samlet inn en rekke gamle seter kauker som de ga ut på CD – noen i gammel drakt, noen i ny. Dette er både forskning og formidling.

Formidling av materielle og immaterielle vitnesbyrd om lokalhistoriske forhold bør få en sentral funksjon i bygdemuseets tilbud. Hvordan formidlingen utformes vil i utgangspunktet bero på et faglig skjønn, som ikke er egnet for verken politisk eller administrativ styring. Her vil SNK være en god støttespiller med sin fagkunnskap på området, men opplegg bør også utformes i dialog med skolene og i tråd med gjeldende læreplaner. Kommunens rolle vil imidlertid dels knytte seg til å stille til rådighet nødvendige arenaer for formidling, enten det gjelder fysiske arealer eller digital infrastruktur, og dels sikre at det finnes tilstrekkelig menneskelige ressurser. I og med at formidling blant annet omfatter kunnskapsformidling, vil kommunens rolle som skoleeier være viktig. Snåsa bygdemuseum bør tilby fast undervisningsopplegg for minimum to klassetrinn i løpet av skoleåret, gjerne i samarbeid med lokal DKS (Den kulturelle skolesekken) Museumsbegrepet omfatter også formidling av opplevelser, og må derfor sees i sammenheng med kulturbegrepet; med uttrykksformer som teater, sang og dans. En generell utfordring er å få formidlet historie til brukergrupper som vanligvis ikke selv oppsøker museer. Dette kan ivaretas på ulike måter, bl. a ved å flytte formidlingen ut av museet til der folk faktisk befinner seg. Arrangementet «Såmmårkauk» i Krogsgården er et godt eksempel på dette, der tradisjonshåndverk, markeds- og mattradisjoner holdes i hevd i et naturlig miljø. Det samme gjelder Høstmarked på Husmannsplassen Sandmoen, skjæring av kornband, labb-kurs for Snåsalabben, sopelimemaking m.m. Ofte vil historiske begivenheter knytte seg til steder eller bygninger, og i det tilfellet ligger det godt til rette for å utøve formidling gjennom skilt, eller digitale medier, som for eksempel 70-års markering for freden i Norge / på Snåsa, der det ble laget plakater og film som supplement til gjenstandsutstillinga.

Fornyning er også en oppgave for museene. Denne oppgaven vil kunne knytte seg til forvaltning ved at museene tar vare på litt andre gjenstander enn det folk forventer. I og med at den teknologiske utviklingen går fort, vil det å ta vare på gjenstander fra nyere samtid også være viktig, enten det gjelder sportsutstyr, telefoner eller annet. Fornyning kan også knytte seg til at formidlingen skjer på nye måter, f.eks. ved at ulike uttrykksformer kombineres.

«Ljom poserer ved scenen på Vinje skole»

4.1 Verdier og profil

4.1.1 Verdier

Virksomhetens verdier er de samme som Snåsa kommunes: ***Ekte, raus og modig.*** De samme verdier har ligget til grunn for alle enheter siden omdømmeprosjektet ble avsluttet i juni 2014. Det er et hovedinntrykk at disse verdiene er godt kjent og nå skal innarbeidet i hele organisasjonen. Det arbeides kontinuerlig for å gi verdiformuleringene substans. Verdiuttrykkene fungerer som rettesnor for måten vi handler og samhandler på, og kommuniseres i brev, mail og annonser for Snåsa kommune som del av markedskommunikasjonen utad.

4.1.2 Profil

Snåsa Bygdemuseum er et lokalmuseum som har interessante ting å formidle, og ønsker å skape en begeistring lokalt, et eierskap til samlingene, og å ta vare på det autentiske, - det som det gir ekstra mening å forvalte og ta vare på.

Hovedprofilen for Snåsa Bygdemuseum bør bygges opp omkring:

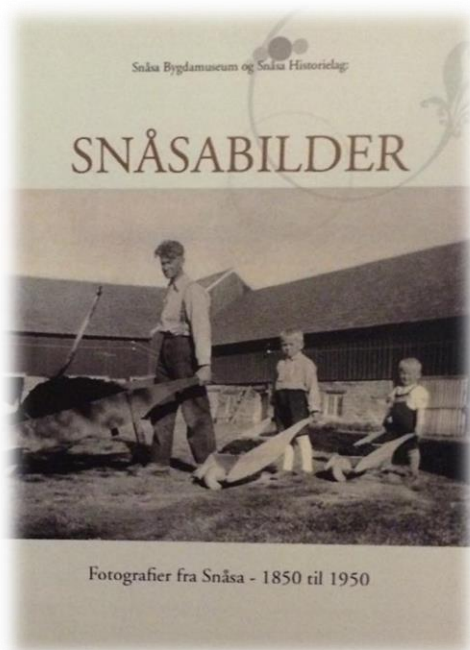
«Havnebyen Viosen»

Hovedprofilen vil være førende for innsamling og mottak av gjenstander. Snåsa Bygdemuseum utarbeider egen innsamlingsplan og retningslinjer. De øvrige temaene er ikke dermed utelukket som temasatsinger i regi av museet:

- Primærnæringene som jord – og skogbruks-bygda Snåsa
- Snåsavatnet med innlandshavnebyen Viosen, hotelldrift, båttrafikk m. m
- Kultur og foreningsliv
- Jakt og friluftsliv og håndverkstradisjon må være noen bærebjelker
- Nordlandsbanens historie i Snåsa.
- Samhandling mellom bumann og same/ sørsamisk språk og kultur
- Fokus på spesielle hendelser; jaktbaronene, Muus-historia, jubileum m.m.
- Snåsa kommune sin sterke historie knyttet til 2.verdenskrig
- Industri og handel

Det er et vesentlig poeng i den nasjonale museumspolitikken at museene skal finne og dyrke sitt **spesielle særpreg**. Museene skal utvikle **sin egenart**, både i innsamlingspolitikk og formidling, og legge vekt på det som særpreger museet, stedet og regionen. Dette blir ett viktig arbeid framover, - en prioritering av satsingsområde for Snåsa bygdemuseum sin aktivitet. Vi ønsker å utvikle en ny profil som styrker forholdet til omgivelsene og bidra til identitetsskaping og stadkjensle. Det er måten Snåsa bygdemuseum forholder seg til alt dette som avgjør museets profil.

Ved å velge en profil som står for Snåsa sin identitet – ulikt andre museer i regionen - kan museet både bli et godt supplement til museumsbildet i Nord-Trøndelag, og øke attraktiviteten for bygda. Rullerende utstillinger – som angitt i planen, vil være med å styrke dette.

«Snåsa Historielag er en viktig bidragsyter som er med på å ta vare på og formidle kulturarv i bygda» - foto av bokomslag: Snåsa Bibliotek.

5. Museum og samfunnsaktør

Formidling handler om identifikasjon og berøring, derfor er det nødvendig å bruke flere metoder for formidling i et museum. Metodikken bestemmes av innholdet i utstillingene. Snåsa bygdemuseum skal ha sterk oppmerksomhet på formidling til et bredt sammensatt publikum, både via samarbeid med barnehager, skoler, og interesserte aktører i lokalsamfunnet forøvrig, teaterlag, husflidslag, fritidsklubbene, m.fl. og utvikle formidlings – delen, enten formidlingen skjer ved egen medvirkning, dramatiserte fortellerformer, direkte eller digitalt.

«Gjenbruk, fantasi, dukketeater, nostalgi – Nye ideer, - historisk inspirasjon ...»

Eksempel på samarbeid i formidlingen:

- Skolene kan utdanne guider til sommerjobb ved museet.
- Teaterlaget kan lage små tablåer eller dramatisere hendelser.
- Bygdekvinnelaget eller andre kan arrangere kurs i lefsebaking på museet. kursvirksomhet for tradisjons - håndverk for å bevare kunnskapene gjennom bruk, opplegg for DKS f. eks Muus – historia
- Historiefortelling, film og lyd med f. eks "Bygdedoktorene, tru og overtru" eller "Mentalitets-historia" - *den tida vi ikke hadde TV, mobil og data ...*, tablå/skuespill eller involveringspedagogikk og levende formidling , rene temabaserte utstillinger, temadager på fast basis (bl.a. Kulturminnedagen) og studiemagasin.
- Samarbeid med Saemien Sijte, lokale museumssamlinger og lokale kulturmiljøer. Eks Sandmoen, Krogsgården osv.
- Vektlegging av barnehagene og skolenes ønsker / hjelp til å oppfylle læreplanene.
- Samarbeid med reiselivet.
- Sommerjobb for studenter / pensjonister og andre - guider på museet.

«Nupereller er ett av flere håndverk som de færreste kan i dag. Fokus på de gamle håndverkstradisjoner er nødvendig for at kunnskap ikke skal gå tapt»
- fra utstilling på Snåsa Bibliotek

Viljen og intensjonen, - det man ønsker folk skal sitte igjen med, kan defineres i to mål:

- 1. Det indremedisinske og identitetsbyggende:** Stolthet over egen historie.
- 2. Omdømme:** Snåsa utad, som tradisjonsbærende lokalsamfunn.

5.1 Samlingene – registrert ved SBM

Museet har ansvar for store verdier, med over 16 000 gjenstander i samlinga, hvorav ca. halvparten er fotografier. Samlet oversikt er håndskrevne dokumenter som skal digitaliseres. Kopi av dokumentene ligger som vedlegg til planen, vedlegg nr. 1-3. Samlingsoversikten gir en illustrasjon på mangfold og arealbehov. Det er viktig å beholde en god oversikt til enhver tid, og ikke spre gjenstandene for mye rundt om i bygda.

Private bygninger med kulturhistorisk verdi

På Snåsa er det mange flotte gamle bygninger med historie og sjarme gjemt i veggene. Snåsa prestegård er ett godt eksempel på dette, et stort og intakt firkant-tun – pr. i dag eies gården av Opplysningsvesenets fond. Trehusbebyggelsen i Viosen er et verneverdig kulturmiljø med mange enkelthus – en av Norges få gjenværende innlandshavnebyer som også er en stolthet for bygda. I tillegg har vi den eneste fredede husmannsplassen i Nord-Trøndelag Sandmoen, Krogsgården, gamle Gifstad Skole, husmannsplassen Breidesmoen, Samstadgården, Gjerstadhuset, Gressåmoen Fjellgård og Sole - den gamle lensmannsgården, for å nevne noen. Alle disse husene eies av private, samvirke eller stiftelser, og innlemmes ikke i museumsplanen som sådan. Det kan imidlertid være aktuelt å låne ut deler av SBM-samlingene i kortere perioder til lag og foreninger som ønsker utstillinger i forbindelse med arrangement. I tillegg har vi Vinje skole og Vonheim som er i kommunal eie. Vonheim er en egen enhet med eget budsjett. Bygningen Vonheim er et museumsobjekt i seg selv (referere Kolbein Dahles rapport) og pr. i dag den eneste bygningen som Snåsa kommune eier som er med i museets samlinger. Vonheim skal derfor inngå i framtidig museumsdrift i Snåsa.

«Samstadgården med sin flotte arkitektur setter sitt preg på sentrum» foto: Snåsa kommune

5.2 Analyse og vurdering av behov

Styret i Snåsa bygdemuseum (SBM), beskriver dagen situasjon:

«Vonheim forsamlingshus anno 1901, har f.o.m 1969 fungert som Snåsa bygdemuseum og organisert og drevet etter skiftende tiders gjeldende lover og forskrifter. Dagens regelverk for forsvarlig forvaltning og drift av museum er endret spesielt fra år 2000, og er tatt med i planprogrammet som grunnlag for utvikling av samlingene. Referansemappe er laget av SBM v/Inger Johanne Strugstad og levert Rådmannen 22.11.2013 der hun også beskriver SBM behov. SBM har som det fremkommer av mappens innhold en register samling som for lengst har vokst ut av dagens lokaler på Vonheim . Huset er overfylt av lokal historie med utstillinger i alle rom og overfylt magasin. En del av samlingen er utlånt, og en del ligger lagret i lokaler som koster dyrt nærmere bestemt kr 30 000.- pr år. (Dette tilsvarer ca. ¼ av SBM årsbudsjett.)

SBM sin uerstattelige del av samlinga på Vonheim ligger lagret i overfylt kjellerrom under scenen uten nødvendig sikkerhet, og er totalt utilgjengelig for publikum.

Vonheim bygd i 1901 som «Snåsas storstue» har avgjort vært funksjonell for sin tid og til glede for alle, og er i rapporten beskrevet som i god stand.

Men Vonheim til museumsdrift anno 2000 er vurdert i nevnte rapport, og kort summert konstaterer denne at Vonheim ikke tilfredsstiller kravene til klima, brann-, - tyverisikring og vannskade.

Videre vurdering av behov og analyse av dagens museum er beskrevet i følgende vedlegg:

- Behov, Snåsa Bygdemuseum, vedlegg nr. 4
- Snåsa bygdemuseum, tilstandsrapport 2004 Trøndelag Folkemuseum, vedlegg nr. 5
- Snåsa Bygdemuseum, tilstandsrapport 2014 Kolbein Dahle, vedlegg nr. 6.
- Vinje skole, tilstandsrapport byggmester Ellen Giskås m.fl., vedlegg nr. 7-9
- Fortidsminneforeningen, Vinje-rapport, vedlegg nr. 10
- Vinje-museum utredning fra Kolbein Dahle, vedlegg nr. 11
- Høringsuttalelser fra SNK, NTFK, SBM, Snåsa Historielag og Husmannsplassen Sandmoen, vedlegg nr. 12-16

5.2.1 Prioritering av tiltak

Adekvate lokaler for drift er nødvendig. Kontor, mottak/reparasjon -lokale, utstillingsrom, studiemagasin, lagringsmagasin og møteplass. Kommunen får ingen økonomisk støtte i form av penger fra SNK, men innhenter rådgiving og kan pr. i dag hente ut tjenester for inntil kr. 30 000.- pr. år. Dette er midler som stort sett er brukt på formidlingsrom, men som også kan brukes til å lage utstillinger og undervisningsopplegg til bruk i museet. Retningslinjene for tjenesten ligger som vedlegg til denne planen. SBM deltar i felles møteforum.

Områder for tjenesteyting fra Stiklestad Nasjonale kultursenter (SNK), vedlegg nr.17.

5.2.2 Økonomi

Forsvarlig museumsdrift krever en fast ansatt og det har museet pr. 1.juni 2015 20 % stilling. Med økt besøkstall og aktivitet bør denne stillingen etter hvert økes. Det er en stor frivillig innsats som legges ned av museumsstyret og andre i løpet av et driftsår.

6.0 Handlingsplan

Styret utformer årlige handlingsplaner i tråd med hovedprofil og førende strategier for samlinger og drift. Forsamlingshuset Vonheim er en del av Snåsa Bygdemuseum og den eneste bygningen som pr. i dag inngår i samlinga. Bruk av Vonheim både som en del av museet og som forsamlingshus, er både i kommunen og Riksantikvarens interesse, med målsetning «vern gjennom bruk»

1. Kunnskapsbygging/forskning og formidling

- Samlingene blir tilgjengelig for førskolebarn, elever og studenter. Dette åpner for muligheter og forskning på lavere eller høyere nivå (særemner på ungdomsskole og VGS) - eierskap, engasjement og kunnskap.
- Historielaget representerer en ressurs og en kompetanse, undergrupper kan engasjeres til arbeid med fakta, j.fr. Bildebok for Snåsa, Kumur m.m.
- Samarbeid med skolene i Snåsa/Den kulturelle skolesekken og skape dialog om ønsker og utvikling av materiell, men også muligheter for elevguider på sommerjobb.
- Nå et bredt publikum gjennom utlån av utstillinger, samarbeid med lokale aktører, skoler, næringsliv, lag og foreninger samt eldreomsorg og demensgrupper.

2. Gjenstandsforvaltning

- a. Magasin - bedre forvaltning av samlingene
- b. Sikkerhet – tyveri, brann, fukt
- c. Innsamlingsstrategier. SBM sin profil må legge føringer for mottak av gjenstander.
- d. Rutiner for mottak og avhending/ kassering – skjema, vedlegg nr.18.B
- e. Utlånsrutiner – alt som lånes ut skal registreres av SBM

3. Innhold i museet

Det er utarbeidet en god oversikt over samlingene, og retningslinjer for inntaksrutiner på museet. Skjema for signering av giver/mottaker sikrer at det formelle er i orden. Valg av hovedprofil vil sikre at Snåsa Bygdemuseum styres av indre mål og ikke givere/gaver til museet. Museet kan også gå ut i media og være aktive på innsamling til enkelte utstillinger dersom det er noe man mangler.

Det faglige fokuset for museet skal være:

«Hva er så stort og viktig i Snåsa at vi vil løfte det fram?»

Utgangspunktet for satsinga må være ekthet, autentisitet og historie.

Oversikt over samlingene viser at det er et stort materiale, og dette er noen tema det kan være aktuelt å arbeide med i årene framover:

- Utvandrerhistoria, Ole Rynning - med link til og 17.mai-steinen
  - St. Olafs College – «høyskolen vår»
  - Snåsa si utvikling på jord og skogbrukssida.
  - Snåsa-natur: jakt fiske og friluftsliv, naturalhushold og reindrift, Bergsåsen og orkideene.
  - Snåsavatnet m. fiske
(for eksempel lake-fiske, - utgangspunkt for temadag)
  - Snåsa som turistattraksjon i gamle dager: elgjakt med tyske baroner, godseier Schulz, fjellgårdene, hotelldrift på Bostad, Føniks, og Seem - Viosen by. (Stor permanent utstilling)
  - Kommunikasjon: jernbanens utvikling, båttrafikken, prest-leia
  - Næringsutvikling
  - Skolehistorie
  - Pilegrimshistoria
  - Krigshistorie
  - Kulturminneløypa: Sentrum rundt: Vinje prestegård, 17.-maisteinen, kirka, Krogsgården, sentrum, Seem, Viosen, Vonheim, Gjerstad-huset.
  - Prestegårds – tapetene og fane-samlinga
  - Mester Niels Muus - historie
  - Støvra - samlingene
  - Musikklivet i Snåsa fra Tonehall og fram til i dag, Snåsasongen, Snåsa marsj, komponister og ressurspersoner
  - Snåsadialekta
  - Bildeutstillinger, fotoarkiv/audio/video (digitalisering fortsatt nødvendig)
  - Håndverkstradisjoner på Snåsa: Lauparsko, Snåsa-åkle, Snåsalabber, rosemaling med Snåsarosa, Ankerstoler m.m.
  - Organisasjonsbygging, kulturliv og samfunnsutvikling
- Eksempel på større overgripende tema til framtidig regionalt museum kan være:
Viosen, båttrafikk og handel i en innlandshavneby.
Skolemuseum – grendeskole/framhaldsskole/folkeskole m. link til St. Olafs Collage i
Handverksmuseum, rosemaling, vevnad/treskjæring, Snåsalabba, møbler. m.m.
Skog, fjell og friluftsliv-museum fra tyske jaktbaroner til fjellgårdene til sambruk mellom same og bumann i Snåsa

4. Samarbeid med Saemien Sijte

SBM ønsker å være samarbeidspart og bidragsyter til Nye Saemien Sijte, som ifølge museumsdirektør Birgitta Fossum skal løfte Snåsa og regionen totalt. Deres oppdrag er ikke kun det samiske, og samarbeidet med SBM ønskes velkommen. Når museet blir mer funksjonelt, vil det bli spennende å samarbeide med Saemien Sijte om felles sak: Museum er et offentlig oppdrag og hovedmålet for museene er å komme ut til publikum - gjøre kunnskap tilgjengelig for alle.

«På Snåsa har vi mange flinke utøvere av samisk kunst og håndverk – nødvendige kulturbærere for at duodjie skal kunne leveres videre til kommende generasjoner»

Foto: Snåsa Bibliotek

Mulige samarbeidsområder:

1. Mange gode tema fra jernalder fram til i dag. Sambruk av arealer, hus m. m mellom same og bumann i Snåsa – noe negativt, men mer positiv sameksistens enn lengre nord – dette bør fram som felles sak.
2. Felles markedsføring, bl.a. «Sommer i Snåsa» – to museum i bygda!
3. Arbeide med å få inn Saemien Sijte i det faste DKS-tilbudet.
4. Kulturløyper, for eksempel Bergsåsen og Gressåmoen (som i Fosnes kommune)
5. Samarbeid med det nasjonale sørsamiske museet Saemien Sijte er et spennende aktivum for SBM, og mulighetene for samarbeid på museumsfronten er mange. Utlån mellom museene, felles kompetansebygging og mye mer. SBM skal aktivt søke samarbeid med Saemien Sijte når det er naturlig.

7.0 Organisering

Infrastruktur

Snåsa Bygdemuseum har en viktig rolle i museumslandskapet i Snåsa i dag. For å nå målet om en bedre forvaltning av samlingene, er det viktige faktorer som må på plass: Sikring av samlingene og større plass til studiemagasin, temautstillinger, mottak, administrasjon og administrasjon. Magasinforholdene på Vonheim er vanskelige og utgjør pr.

i dag en trussel mot bl.a. billedarkiv. Tema - oversikten avdekker det store potensialet som ligger i samlingene, og plassmangelen tilsier at formidling ikke er mulig på Vonheim. Fredningsdokumentet fremhever at Vonheim er fredet som forsamlingshus og ikke er egnet som museum. Vi ønsker å vise fram lokalhistoria vår, dette er ikke mulig her.

«Bakerovnen i Bårstuggu i Krogsgården, - et bra sted å formidle immateriell kulturarv»

Foto: Raus

8.0 Drift

Snåsa kommunes museumspolitiske satsing vil danne grunnlaget for hva slags museum Snåsa skal ha i framtida. Det er varierende løsninger på museum i våre nabokommuner og i Nord-Trøndelag generelt. I Namdalen er museene konsolidert eller tilknyttet Museet Midt. På Innherred, og her er Snåsa med, er de fleste konsolidert eller tilknyttet Stiklestad Nasjonale Kultursenter (SNK) Konsolidering er en ambisiøs oppgave og et signal om ønsket utvidet museumssatsing. Organiseringsformen fratar kommunen lokalt sjølstyre, men vil på den andre sida få fram et museum av regional karakter hvor drifta – også det økonomiske, stort sett blir overlatt til andre. Snåsa kommunes ambisjon i selve museumsdriften både når det gjelder økonomi og ressurser forøvrig, vil bli avgjørende for hva slags museum vi skal få.

Høringsuttalelser gitt til denne planens planprogram, vedlagte rapporter og museets uttalte behov via SMB-museumsstyret, danner blant annet grunnlaget for vurderingen som ligger til grunn for alternativene. Handlingsplan for denne Museumsplanen viser til framtidige muligheter for museet med utgangspunkt i Snåsas rike historie og kulturarv, museets nåværende samlinger, og et innovativt ønske om å bruke museet aktivt i nyskappingsarbeidet.

Budsjett

Snåsa kommune vil styrke museet med bedre rammevilkår, og dermed rom for de muligheter som er skissert i denne handlingsplanen. Museumsarbeiders oppgaver ut over arbeidet med samlingene, blir utadrettet virksomhet som samarbeid med Saemien Sijte, skolene og næringslivet. Disse aktørene skal bli brukere og bidragsytere til museet. Dette vil sikre forvaltningen av kulturarven og god omdømebygging.

Vonheim er en del av museumskonseptet, og får tilbake preget som forsamlingshus når deler av samlingen flyttes ut. Huset blir da tilgjengelig for utleie til ulike arrangement som for eksempel barnedåp, konfirmasjon, bryllup og andre selskaper. SBM administrerer utleie. Studiemagasin etableres i 68-bygget på Vinje, og SFO-bygg/bibliotek blir kontor og mottaksavdeling. Annet egnet sted med tilsvarende fasiliteter for kontor/mottak og studiemagasin må finnes dersom Vinje ikke blir et alternativ.

Faginstanser som både Stiklestad Nasjonale kultursenter og tidligere fylkeskonservator Kolbein Dahle, anbefaler bruk av Vinje skole til museumsformål. Kolbein Dahle har laget en utredning der han skisserer Museumsdrift på Vinje og denne ligger blant annet til grunn for alternativ B. Behovet for arealer som er skissert her er ut i fra optimal tenking, men kan reduseres dersom det viser seg vanskelig å finne økonomi for så store arealer.

Budsjettalternativet som ble vedtatt i formannskapetets sak 152/ 6.september 2016, innebærer bruk av et mindre areal på Vinje skole eller annet egnet sted til museum samt videreføring av 20 % stilling for museumsarbeider.

Funksjon	Detaljer	Budsjett 2016 i kr.
Administrasjon SBM (20 % stilling)	Lønn m.m. (lønn 90 000.- + drift.60 000.-)	150 000.-
Drifts utgifter Vonheim	Vedlikehold / FDV	70 000.-
FDV-kostnader / leieutgifter Vinje skole / eller annet egnet sted	Kontor, mottak, magasin og utstilling	110 000.-
Inntekt av utleie (2000 pr. døgn i 10 døgn)	Vonheim forsamlingshus	- 20 000.-
SUM	Museumsbudsjett alt. B	310 000.-

10.0 Henvisninger og relevant litteratur

- «Kjelder til kunnskap og oppleving» (ABM-meldinga)
- Museumsstrategisk plattform for Nord-Trøndelag fylkeskommune
- Kulturpolitikken mot 2014 (Kap. 11.6.3.6)
- St. meld. Nr. 48 (2002 – 2003)
- Stortingsmelding nr. 49 “Framtidas museum”.
- ABM # 29 - ICO M's Museumsetiske regelverk
- Snåsa Bygdemuseums regelverk og lover av 1978
- Kommunedelplan for Snåsa, 2005 – 2015 , Samfunnsdel
- FOLK 2
- Vegard Vandvik «Kulturkraft, Norsk kulturpolitikk – hvor står vi, hvor går vi?» (Vormedal Forlag)
- Åse Enerstvedt «Barn, unge og museum.» (Norsk Kulturråd)
- «Den kulturelleskolesekken i Snåsa» - lokal plan
- «Den kulturelle spaserstokken i Snåsa» - lokal plan

11.0 Vedlegg

1. Registrerte privatarkiv
2. Spredt arkiv utlån
3. Samlinga – SBM
4. Behov, Snåsa Bygdemuseum, vedlegg
5. Snåsa bygdemuseum, tilstandsrapport 2004 Trøndelag Folkemuseum
6. Snåsa Bygdemuseum, tilstandsrapport 2014 Kolbein Dahle.
7. Vinje skole, tilstandsrapport byggmester Ellen Giskås
8. Notat Vinje skole – firma Overrein AS, sammenligning FDV
9. Notat Vinje skole – firma Overrein AS, vurdering av teknisk anlegg
10. Fortidsminneforeningen, Vinje-rapport
11. Vinje-museum utredning fra Kolbein Dahle
12. Områder for tjenesteyting fra SNK
13. A. Retningslinjer for gjenstandsforvaltning
13. B. Inntaksskjema, nytt
13. C. Foto-registreringsskjema

Snåsa 30.september 2016

Kristin Østgård, sekretær

